

Bemærkninger til lovforslaget

Efter det for rigsdagen fremsatte forslag til Danmarks Riges Grundlov skal Grønland være repræsenteret i det fremtidige folketing ved to medlemmer. Det fremgår af grundlovsforslagets § 31, at nærmere regler om valgmåden m. v. skal fastsættes ved lov, men at man i denne lov ikke vil være bundet af de i grundlovsforslaget optagne bestemmelser om valgmåden i den øvrige del af riget.

I bemærkningerne til grundlovsforslagets § 31 er det anført, at de særlige geografiske og klimatiske forhold i Grønland bl. a. kan medføre, at valg til folketinget ikke kan afholdes i Grønland på samme tidspunkt som i den øvrige del af riget, ligesom man i forfatningskommissionen har ment, at muligheden for at lade de to grønlandske folketingsrepræsentanter vælge ved indirekte valg bør holdes åben.

Som det endelig fremgår af den i forfatningskommissionens betænkning pag. 91 optagne skrivelse af 29. oktober 1952 fra landshøvedingen over Grønland til statsministeriet, har det grønlandske landsråd i sin ordinære samling i 1952 behandlet spørgsmålet om Grønlands fremtidige statsretlige stilling og herunder eenstemmigt vedtaget at indstille, at Vestgrønland, såfremt Grønland bliver repræsenteret med mindst to folketingsmedlemmer, inddeles i to valgkredse. For at kunne opstille sig som kandidat til et folketingsvalg bør efter landsrådets formening kræves, at den pågældendes valg anbefales af mindst 200 vælgere som stillere. Valgene bør efter landsrådets opfattelse foregå som almindelige, direkte valg, hvor samtlige vælgere deltager, og således, at der, såfremt der er opstillet mere end seks kandidater, foretages bundet omvalg mellem de seks kandidater, der har fået flest stemmer.

Landsrådet har tillige vedtaget at indstille, at de grønlandske folketingsmedlemmer vælges for en fireårig periode uafhængig af folketingets valgperiode, samt at Nordgrønland og Østgrønland foreløbig holdes uden for valgordningen.

Landsrådet har endelig fremhævet, at den givne udtalelse kun må betragtes som en rettesnor, og at landsrådet ikke vil føle sig tilsidesat, hvis den endelige ordning bliver en anden end den af landsrådet foreslåede.

Foranstående lovforslag er i det væsentlige udarbejdet efter de af landsrådet angivne retningslinier. Således mener rege-

ringen at kunne tiltræde, at valgene afholdes som almindelige, direkte og hemmelige valg på samme måde som i den øvrige del af riget, ligesom man kan tiltræde, at valgene gennemføres som flertalsvalg i to valgkredse i Vestgrønland. Selvom der er opstillet flere end seks kandidater i en valgkreds, må det dog afhænge af valgresultatet, om et omvalg vil være nødvendigt for at sikre, at den valgte kandidat har tilstrækkelig tilslutning i vælgerbefolkningen bag sig; men iøvrigt må man gå ud fra, at de i forslaget indeholdte regler om kandidatopstilling vil være tilstrækkelig garanti imod, at der anmeldes et større antal kandidater. Der er derfor med tilslutning fra rigsdagens grønlandsudvalg ikke i forslaget optaget bestemmelser om afholdelse af omvalg.

Med hensyn til spørgsmålet om valgperioden for de grønlandske medlemmer foreslås det, at denne følger valgperioden for de øvrige medlemmer af folketinget, således at de grønlandske folketingsmedlemmers mandater bortfalder, samtidig med at der afholdes nyvalg i den øvrige del af riget. Dette vil medføre, at Grønland i tiden fra den almindelige valgdag, og indtil nyvalg har kunnet afholdes i Grønland, vil stå uden repræsentation. Man går ud fra, at folketinget i dette tidsrum kun vil behandle sager, der er af interesse for den grønlandske befolkning, såfremt disse sager er absolut hastende.

Til §§ 1—4.
Valgrets- og valgbarhedsbetingelserne er i overensstemmelse med grundlovsforslaget de samme som i den øvrige del af riget.

Valgperioden for de grønlandske medlemmer må i overensstemmelse med de indledende bemærkninger regnes fra landets almindelige valgdag, selvom valgene i Grønland afholdes før eller efter denne dag.

Til §§ 5—8.
Bestemmelserne om udarbejdelse af valglistes er overensstemmende med §§ 4—6 i kgl. anordning af 18. november 1950 om valg til de grønlandske kommunalbestyrelser og Grønlands landsråd.

Det foreslås, at valglistes i Grønland kun skal udarbejdes, når folketingsvalg skal afholdes, idet man går ud fra, at det under alle forhold vil blive nødvendigt at afholde valg i Grønland med et så langt varsel, at